

УДК 373.2015.31:78

МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ МУЗИКИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

Кривошея Н.Б., Медяник О.В.

Державний вищий навчальний заклад

«Донбаський державний педагогічний університет»

Стаття присвячена актуальній проблемі дошкільної освіти – музично-естетичному вихованню старших дошкільників. Описано засоби естетичного виховання в нашій країні. Визначено особливості музично-естетичного виховання старших дошкільників. Запропоновано деякі шляхи вдосконалення музично-естетичного виховання старших дошкільників у різних видах музичної діяльності. Розкрито можливості використання дитячої музики українських композиторів в процесі музично-естетичного розвитку дошкільників на музичних заняттях в закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: старші дошкільники, дитяча музика, музично-естетичне виховання, українські композитори, музична діяльність, музичні заняття, художньо-естетичний досвід.

Постановка проблеми. У Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) зазначається, що одним із шляхів реформування змісту гуманітарної освіти є забезпечення естетичного розвитку особистості, оволодіння цінностями різних галузей мистецтва. Підґрунтям для інтелектуальної, творчої активності є естетичне ставлення до дійсності і до мистецтва зокрема [4]. Естетичне виховання впливає на людину різноманітно, різнобічно збагачує її духовний світ і удосконалює її діяльність. Воно сприяє формуванню творчих здібностей особистості і зміцненню її моральних позицій. Художньо-естетичне виховання й освіта в системі сучасних закладів освіти передбачають цілеспрямоване залучення всіх дітей до цінностей культури, освоєння ними форм і методів спілкування з культурною спадщиною минулого й сучасності, формування навичок творчої діяльності й усвідомлення загальнолюдських цінностей.

Аналізуючи процеси естетичного виховання на сучасному етапі, необхідно враховувати складність соціокультурної ситуації, коли на зламі епох процес демократизації і відродження національної культури гальмується економічною кризою, а культура пристосовується до ринкових відносин.

У нових соціально-історичних умовах естетичне виховання стає особливою сферою соціальної практики і специфічної соціально-естетичної діяльності, значимість якої зростає разом з формуванням громадського суспільства, нової художньої громадськості, яка надасть йому нового змісту і форми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми естетичного виховання розглядалися в естетико-філософській та психолого-педагогічній літературі (Т. Андрущенко, А. Бойко, І. Зязюн, О. Рудницька, О. Сухомлинська, Т. Тюльпа, Г. Шевченко та ін.). Сучасні дослідження музично-естетичного виховання дошкільників базуються на концептуальних положеннях естетики, культурології, психології та педагогіки про сутність естетичного розвитку особистості (О. Азархін, Ю. Борєв, Б. Лихачев), ролі мистецтва у процесі естетичного виховання (Н. Кіященко, Н. Миропольська, Л. Масол та ін.), теоретико-методологічних та психолого-педагогічних основах художнього пізнання (Л. Виготський, М. Каган,

О. Леонт'єв), теорії формування художньо-естетичної культури підрастаючого покоління (Г. Падалка, О. Рудницька, О. Ростовський та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Закон України «Про дошкільну освіту» одним з першорядних завдань визначає піднесення пріоритету дошкільного навчання та виховання, формування ставлення до старшого дошкільного віку як до відповідального етапу життя дитини. Саме у старшому дошкільному віці найінтенсивніше відбувається становлення, формування і розвиток естетичних почуттів, когнітивних здібностей, художніх інтересів, фантазії, оволодіння практичними навичками. Музичні заняття у закладі дошкільної освіти виконують важливі завдання естетичного виховання. Під час опанування музики дошкільником засвоюються певні знання і набуваються різноманітні вміння, розвиваються сенсорна та емоційно-чуттєва сфера, образно-асоціативне мислення, загальні і спеціальні здібності та якості. Тому, для вищої результативності, вбачаємо за необхідність урізноманітнювати форми та засоби музично-естетичного виховання старших дошкільників на музичних заняттях.

Мета статті. Головною метою статті є визначення особливостей музично-естетичного виховання старших дошкільників та можливостей використання засобів дитячої музики українських композиторів у процесі музично-естетичного розвитку дошкільників.

Виклад основного матеріалу. До питань естетичного виховання у тій чи іншій формі науковці зверталися впродовж усієї історії розвитку цивілізації. Паростки осмислення питання естетичного виховання можна простежити ще у роботах античних філософів Аристотеля, Платона, Сократа. Крім того, будь-які спроби вирішення проблем естетичного виховання потребують чіткого дотримання принципів історизму, врахування здобутків і прорахунків, які мали місце на попередніх етапах розвитку нашого суспільства.

Нова соціальна ситуація і реальність породжує і нову культурну реальність (і як її різновид – естетично-художню реальність). Провідними рисами цієї нової реальності є: переоцінка системи цінностей і їх нова ієрархія, складання нових відносин між основними учасниками ху-

дожнього життя (митцем, критикою, публікою та посередниками, засобами масової інформації), «культмасове» зниження духовного життя і багатоманітність явищ культурного життя, зміна критеріїв оцінок естетичних і культурних цінностей і творів мистецтва, входження народно-національного елементу в спосіб життя і духовність, поява нових соціально-естетичних відносин та форм організації художнього життя.

Специфіка сучасного підходу до естетичного виховання (Н. Миропольська, В. Мазепа, О. Рудницька та ін.) полягає у тому, що воно має бути спрямовано на виховання специфічної якості *неповторної унікальної індивідуальності*, яка реалізує себе у *вчинку*, що постає як осягнення особистісно високого, що міститься у творах мистецтва, як відшукування дітьми свого слова спочатку в мистецтві, а потім і в навколишньому житті [5; 8; 11]. Тому зміст естетичного виховання не може бути регламентований, в ньому обов'язково має бути задіяний життєвий (вітагенний) досвід дітей. А отже, естетичне виховання входить у парадигму особистісно орієнтованого виховання як *системоутворююче*, допомагає дошкільникам орієнтуватися у світі естетичних цінностей.

Естетичне виховання неможливе поза освоєнням системи цінностей, що існують або розвиваються у даному суспільстві. Пізнати ці цінності можливо через *мистецтво*, через особистісне ставлення до художніх творів. Через розвиток власного ставлення до цінностей формується суб'єктність молодшої людини, спрямована на будь-які сприйняття проявів довкілля. Суб'єктність виявляється як у репродуктивній діяльності (сприймати, аналізувати, переживати художні цінності), так і у продуктивній. Цей двобічний процес є основою естетичного виховання молоді.

Його *метою* є розвиток емоційної та інтелектуальної сфер дитини; актуалізація естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань; формування естетичної свідомості, що відбивається як у власній творчості у царині мистецтва, так і у вчинниковому способі буття, що «репрезентує цілісність людської свідомості, самосвідомості і практичної дії» [3, с. 4]; спрямованість на розуміння дітьми художньої цінності творів мистецтва; стимулювання духовності і здатності бути співпричетним до душевного світу іншого та протистояти культивуванню примітивних поглядів і смаків.

На основі аналізу сучасних підходів до питань естетичного виховання, вивчення естетико-культурологічної літератури можна зазначити *основні принципи системи естетичного виховання на сучасному етапі*: 1) органічний зв'язок всієї художньо-естетичної діяльності дітей з життям, практикою оновлення суспільства, з процесом формування світогляду та національної свідомості; 2) використання комплексної взаємодії різних видів мистецтва в процесі естетичного виховання підростаючого покоління; 3) єдність художнього і загального психічного розвитку дітей; 4) залучення дітей до активної художньої творчості на народній основі; 5) естетика всього дитячого життя; 6) врахування вікових психолого-педагогічних особливостей дітей.

Згідно з поглядами сучасних науковців, основними засобами естетичного виховання у нашій країні є:

1. *Художнє виховання* – двоєдиний процес художнього навчання і художньої освіти. Художнє навчання слід розпочинати з раннього віку. Спочатку воно тісно зв'язане з дитячою грою (насамперед, такими її різновидами, як дитяче малювання та ігрова драматизація). Змістовною основою цих експресивних проявів дитини виступають казки, міфи, легенди та інші історії, що їх вона чує від дорослих, а також – реальні стосунки в сім'ї, на вулиці, в дитячому садку і т. ін. У цей період важливо, по-перше, збагатити уяву дитини за допомогою народних казок та творів інших жанрів літератури, а по-друге, всіяло сприяти її образотворчій активності з метою вироблення в неї потреби у художній діяльності.

Отже, саме завдяки художньому вихованню мистецтво набуває для людини статусу смисложиттєвої цінності. Тому воно і є найдійовішим засобом естетичного виховання.

Крім класичного мистецтва важливим засобом естетичного виховання є фольклор. Власне перші стадії естетичного розвитку характеризуються засвоєнням саме фольклору (казки, приказки, колискові та інші народні пісні, традиційні *форми побуту, одягу, іграшок тощо*). *Фонд фольклорних образів* стає у подальшому основою розвитку інших художніх уподобань.

2. Дійовим засобом естетичного виховання є *естетична та мистецтвознавча освіта* – опанування естетичною теорією, вивчення історії та теорії розвитку мистецтва, окремих його видів, ознайомлення з життям та творчістю видатних митців минулого та сучасності.

3. Процес естетичного виховання особистості важко увявити без цілеспрямованого *поширення, популяризації та пропаганди найвищих досягнень художньої культури людства*, ознайомлення з видатними мистецькими творами минулого та сьогодення, творчістю вітчизняних і зарубіжних художників. Значну роль у цьому відіграє літературно-художня критика, яка, з одного боку, робить мистецтво зрозумілішим для публіки, а з іншого – регулює сам художньо-творчий процес.

4. Значний вплив на естетичний розвиток особистості справляє *навколишнє естетичне середовище*: природне оточення і предмети побуту, знаряддя праці й засоби виробничої діяльності, житло і міський або сільський ландшафт, архітектурні форми й форми засобів пересування, сфера дозвілля і прояви моди тощо. Естетичне середовище впливає на людину переважно на підсвідомому рівні, тому цей вплив є більш дієвим та безпосереднім.

5. Естетичному вихованню особистості сприяють також естетичні *аспекти фізичної культури і спорту*, а також культурний туризм, який дає змогу прилучитись до якомога більшої кількості культурних цінностей, відкрити для себе прекрасні та піднесені явища рідної природи, ознайомитися з культурою, традиціями та сучасним життям інших народів.

6. Дієвим засобом естетичного виховання є *художня самодіяльність*. Особливістю цієї форми прилучення до художньої культури є те, що учасники художньої самодіяльності з тих, хто сприймає мистецтво, перетворюються на його творців.

На основі вище зазначеного можна стверджувати, що художня творчість українських митців

має активно включатися до процесу естетичного виховання на музичних заняттях у закладі дошкільної освіти.

Дитяча музика є невід'ємною частиною дитячої культури і професійної музичної творчості. Над створенням дитячої музики працювали професійні композитори – великі майстри музичної творчості різних епох і народів: І. Бах, Г. Гендель, Г. Персел, Й. Гайдн, В. Моцарт, Л. Бетховен, Р. Шуман, Й. Брамс, Е. Гріг, П. Чайковський, М. Мусоргський, О. Лядов, М. Равель, К. Дебюссі, К. Сен-Санс та ін. написали багато музики, що відкриває дітям світ великого музичного мистецтва.

У сучасному музикознавстві існує класифікація дитячої музики: *художньо-інструктивна музика*, що висуває завдання розвитку навичок дитячого виконавства (наприклад, В. Косенко «Петрушка», М. Сильванський «За метеликом» та ін.); *музика «про дітей»* – твори, що написані на дитячу тематику (Ю. Рожавська, опера «Казка про загублений час»); музика для слухання дітьми, створена з метою розвитку творчої фантазії та образного мислення дітей, загальної музичності, знайомства з жанрами і стилями музичних епох та напрямів.

У процесі музично-естетичного виховання старших дошкільників слід враховувати специфіку дитячої музики, яку ми визначили через: спрямованість на дитячу аудиторію: музика для дітей має втілювати дитяче світосприймання, має бути наближена до емоційного світу та психологічного стану дитини; доступність, лаконізм висловлювання, простота музичної форми, яскрава образність; певні вимоги до засобів музичної виразності: наявність виразної мелодії, простої та доступної для запам'ятовування, рельєфного ритму, опора на конкретні жанрові ознаки, загальна яскравість музичної мови.

У сучасних програмах з музично-естетичного виховання для дошкільників твори вітчизняних авторів для дітей використовуються як матеріал зі слухання музики, так і для співу, музично-ритмічних рухів, ігор тощо. Для слухання рекомендуються твори української музичної класики – п'єси з дитячого фортепіанного циклу В. Косенка, окремі твори К. Стеценка, М. Лисенка, М. Сильванського. Слід зауважити, що це переважно твори митців минулого, сучасна ж музика українських авторів зустрічається дуже рідко.

Загалом слід відзначити обмеженість у використанні музики українських авторів для музично-естетичного виховання старших дошкільників, особливо це стосується творів сучасної музичної творчості.

Знайомство з творами українських композиторів, створеними для дитячої аудиторії, відбувається на різних етапах музичних занять, у різних формах музичної діяльності: під час вокально-хорового та сольного співу, гри на дитячих музичних інструментах, пластичних рухів під музику. Крім того, твори сучасних українських композиторів доцільно використовувати у підготовці та проведенні музичних свят у дошкільних навчальних закладах, що повністю відповідає завданням естетичного виховання дітей, висунутим на сучасному етапі розвитку освіти.

На основі аналізу сучасних наукових досліджень, освітніх програм для дошкільників, результатів спостереження занять у закладах дошкіль-

ної освіти, вважаємо за необхідне запропонувати деякі шляхи щодо вдосконалення музично-естетичного виховання старших дошкільників у різних видах музичної діяльності. Для цього були відібрані твори професійних українських авторів В. Косенка, М.Ковалю, Є. Карпенка, Ю. Рожавської, М. Сильванського, написані спеціально для дитячої аудиторії. У процесі відбору музичного матеріалу керувалися наступними критеріями, які враховували вікові особливості старших дошкільників: висока художня якість твору; невеликий обсяг, лаконізм музичного матеріалу; змістовна доступність (світ дитячих казок, іграшок, почуттів та переживань, картини природи та ін.); яскравість музичної мови.

Розглянемо детальніше шляхи використання дитячої музики сучасних українських композиторів у музично-естетичному вихованні старших дошкільників.

У роботі з вдосконалення музично-естетичного виховання старших дошкільників пропонуємо використовувати твори В. Косенка, створені ним спеціально для дитячої аудиторії та об'єднані у фортепіанний цикл «24 дитячих п'єси». В. Косенко дуже тонко відчуває особливості дитячого сприйняття і створює яскраві, виразні музичні образи. Конкретність образів підсилює чітка жанрова основа кожної п'єси (три «музичні кити» – пісня, танець, марш – визначають жанрову специфіку багатьох п'єс). Для слухання дітьми старшого дошкільного віку ми рекомендуємо звернутися до двох творів із циклу «24 дитячих п'єси» – це «Українська народна пісня» та «Вальс».

Дитячі твори В. Косенка є чудовим надбанням української дитячої фортепіанної літератури, що дає можливість залучати їх до музично-естетичного виховання старших дошкільників.

У процес музично-естетичного виховання дошкільників доцільно також вводити твори для дітей Ю. Рожавської, музика якої має стати незмінним учасником дитячого життя. Веселі, повчальні пісеньки композитора мають звучати у дитячих вокальних колективах, школах, бо вони вчать дітей розуміти світ природи, любити батьківщину, відчувати красу життя.

Ю. Рожавська написала багато музики для дітей. Це численні пісенні цикли: «Пісні-малюнки», «Пісні-прислів'я», «Пісні-загадки», «Пісні-лічилки» та ін., музика для дитячого театру (балет «Королівство кривих дзеркал» на сюжет казки В. Губарева, опера «Казка про загублений час» на сюжет Є. Шварца, музична казка за п'єсою С. Міхалкова «Зайка-зайка»), твори педагогічного репертуару для фортепіано.

Дитячі твори Ю. Рожавської дуже цікаві для дітей старшого дошкільного віку. Наприклад, у «Піснях-прислів'ях» виникають індивідуальні, гостро характерні портрети: хлопчисько, що з азартом майструє стілець («Майстер-молодець»), дівчинка-щобетуха, що не вміє тримати язик за зубами («Мої зубки випадають»), ледаря Матвійка («Матвійко») та ін. У піснях композитор втілює і різноманітні фольклорні джерела, і дитячий інтонаційний словник, майстерно використовує виразні можливості фортепіано. Головне для Ю. Рожавської – зробити пам'ятними прислів'я, у яких сконцентрований зміст кожної пісеньки.

«Пісні-загадки» та «Пісні-лічилки» призначені не тільки для слухання, а й для дитячого виконання. Такі невибагливі жанри, як загадки і лічилки, невід'ємна частина дитячого побуту, стають в піснях Ю. Рожавської цікавою формою музичного виховання.

Взагалі композитор у своїй дитячій музиці виконує завдання вихователя, який вчить спостерігати життя, бачити в ньому прекрасне і огидне, посміхатися над кумедним та замислитися над серйозним.

Твори Ю. Рожавської для дітей є «супутниками», які ведуть дитину – крок за кроком – у світ музики. Вони залучають дітей до мистецтва, формують їхні слухацькі навички, вчать розуміти виразні та зображальні можливості музики, її специфічну мову, а крім того активно впливають на емоційно-почуттєву сферу дітей, вчать їх відчувати прекрасне у житті та у мистецтві, розвивають естетичні почуття.

Твори М. Сильванського також доцільно вивчати на музичних заняттях зі старшими дошкільниками. Творча спадщина композитора – це фортепіанні п'єси педагогічного та концертного плану, легкі пісеньки, дитячі балети та програмні симфонічні твори.

Усі твори М. Сильванського, створені для дітей, можна поділити на дві групи: музика для дитячого виконання та музика, яку виконують дорослі для дітей. До першої групи належать пісеньки для малюків, фортепіанні п'єси педагогічного репертуару, два фортепіанні концерти, балети «Незвичайний день», маленький балет-інсценування «Весела казка», «Концерт-фантазія» для фортепіано, камерного оркестру та дитячого хору. До другої групи – три балетні сюїти, музичні казки та програмні фортепіанні твори.

Легкі фортепіанні п'єси М. Сильванського спрямовані на розвиток технічних та виразних прийомів гри. Їх характеризує емоційна виразність та рельєфність образів. У цьому відношенні показовим є цикл «24 п'єси для фортепіано», який продовжує традиції В. Косенка («24 дитячих п'єси»). Тут і «Піонерський похід», і «Запуск авіамоделі», і картинки настроїв («Вечір», «В полі»), і танцювальні сценки («Полька», «Комарик», «Казачок» та ін.), і п'єси звукозображального характеру («Пташка й кішка», «Метелики»).

Музика М. Сильванського жива, яскраво-образна, доступна, сповнена пісенною мелодикою, вона веде слухача у чудовий світ казки, мрії, рідної природи.

Однією з найцікавіших форм використання музики сучасних українських композиторів у процесі музично-естетичного виховання старших дошкільників було постановка та виконання дитячих опер.

Доступною для дитячого сприймання є відома дитяча опера М. Ковалю «Вовк і семеро козенят», створена спеціально для дитячої аудиторії. Фрагменти цієї опери доцільно вивчати протягом кількох занять. Ми вважаємо, що музичному керівнику слід обов'язково залучати музичний матеріал цієї опери як до вивчення на музичних заняттях (у таких видах музичної діяльності, як слухання музики та вокально-хоровий спів), так і до музично-виховних заходів та свят.

В останні роки українські композитори використовують нові підходи до жанру дитячої опери.

Якщо традиційно автори, що писали опери для дітей, намагалися використовувати дитячі жанри фольклору та нескладну, доступну дитячому віку музичну стилістику, то на сучасному етапі дитяча опера – це специфічний жанр, що наближається до мюзиклу, отже її музична мова наближається до естрадної поп- та рок-культури.

Саме такі зразки ми знайшли у творчості сучасного українського композитора Є. Карпенко, перу якого належить дитяча опера «Срібна дівчинка». Композитор написав оперу з урахуванням того, що її можуть виконати самі діти, але для цього необхідний студійний запис фонограм, вміння співати у мікрофон, умови сцени, тобто матеріал цієї опери доцільніше використовувати у виховній роботі зі старшими дошкільниками, готуючись до свят та спеціальних музичних вистав.

У ході музичних занять необхідно використовувати й твори сучасних українських композиторів на етапі слухання музики, тобто працювали над вдосконаленням музичного сприймання дошкільників та підвищенням інтересу до музичних занять загалом.

Намагаючись керувати процесом музичного сприйняття старших дошкільників, треба спиратися на традиційну послідовність етапів слухання музики, висунути музикантами-педагогами та науково обґрунтовану у психолого-педагогічній науці (О. Апраксина, Д. Кабалевський, О. Костюк, Є. Назайкінський, О. Ростовський): *вступне слово педагога, прослуховування твору, його аналіз і повторне слухання* [2; 7; 8].

Прослуховуючи музичні твори на заняттях, необхідно дотримуватися певних принципів та прийомів. З перших занять діти привчаються слухати музику в тиші, до останнього звука, не розмовляючи один з одним, не звертаючись до педагога, не піднімаючи руки, не займаючись сторонніми справами. Ефективним буде використання прийому вслуховування в тишу перед початком звучання музики; де зазначалося, що порушення тиші під час звучання музики виражає неповагу до композитора і виконавця.

Іноді, як виняток, дітям дозволялося піднімати руку під час слухання музики. Це відбувалося під час виконання завдань з визначення вступу якогось інструменту або групи інструментів, зміни настрою тощо. Однак, щоб слухання музики не перетворювалося в гру, до цього прийому ми часто не зверталися.

Аналіз музичних творів є невід'ємною частиною діяльності дітей на заняттях музики, допомагаючи їм проникнути в складний світ художніх образів. Саме на етапі аналізу дошкільники набувають досвіду музично-творчої діяльності, оволодівають уміннями і знаннями, необхідними для повноцінного музичного сприйняття.

Висновки і пропозиції. На сучасному етапі, коли на Україні ведеться будівництво суверенної держави, відбуваються значні зміни в економічній, соціальній сфері життя суспільства, особливого значення набувають питання духовно-естетичного розвитку підростаючого покоління, виховання моральних почуттів, світогляду, формування поглядів, переконань, духовних потреб молоді. У зв'язку з цим, сучасна педагогічна теорія і практика особливо увагу приділяють музичним заняттям дітей дошкільного віку, тому

що музика як один з видів мистецтва має великий вплив на духовний світ людини, формує духовно-естетичні потреби, торкається найсуттєвіших сторінок людської душі.

Сьогодні, як ніколи, не можна забувати про велику естетичну цінність мистецтва взагалі та музики зокрема, тому що їх значення не обмежується тільки виховною, пізнавальною та перетворюючою функціями. Одна з якостей мистецтва – надавати людині естетичну насолоду, захопити й полонити своєю красою.

Отже, виходячи з актуальності проблеми пошуку нових підходів у естетичному вихованні молоді, у процесі наукового пошуку були окреслені певні шляхи оптимізації засобів музично-естетичного виховання старших дошкільників та умови використання дитячої музики українських композиторів як засобу розвитку музично-естетичного досвіду старших дошкільників: слід дотримуватися певних вимог щодо музичних творів, образних для слухання старшим дошкільникам (висока художня якість твору; невеликий обсяг, лако-

нізм музичного матеріалу; змістовна доступність та яскравість музичної мови); необхідно вчити дітей усвідомлювати почуте, розбиратися в тому, як, якими засобами виражено в музиці її зміст, як втілені ті думки і почуття, що схвилювали слухача, чим композитор досягнув такої сили впливу на слухачів; аналіз твору має формувати естетичні почуття дошкільників, допомагати пережити відчуття краси, пробуджувати уяву дітей, їхні музично-слухові уявлення, викликати правильні, – але у кожного слухача свої, – асоціації. Доцільно постійно проводити паралелі з іншими видами мистецтва, використовувати різноманітні образні висловлювання. Однак не слід перетворювати музику в ілюстрацію до якоїсь картини чи літературного сюжету; мислення дітей повинно націлюватися на з'ясування того, яка це музика, які почуття і переживання виражає, якими засобами вона цього досягає; педагог має чітко уявляти кінцеву мету слухання музики – допомогти дітям ближче і глибше сприйняти твір, естетично його пережити й оцінити.

Список літератури:

1. Азархин А.В. Мирозозрение и эстетическое развитие личности / А.В. Азархин. – К.: Рад. школа, 1990. – 244 с.
2. Апраסקина О.А. Методика музикального виховання в школі / О.А. Апраסקина. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с.
3. Бех І.Д. Духовна енергія вчинку / І.Д. Бех. – Рівне: РДГУ, 2004. – 42 с.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – К.: Наука, 1994. – 20 с.
5. Естетичне виховання: Довідник / В.І. Мазепа (керівник авт. колективу), А.В. Азархін, В.С. Горський та ін.; упорядн. Н.О. Яранцева. – К.: Політвидав. Україна, 1988. – 214 с.
6. Кабалецький Д.Б. Як розповісти дітям про музику? / Д.Б. Кабалецький. – К.: Музична Україна, 1982. – 320 с.
7. Костюк А.Г. Эстетические аспекты восприятия музыки / А.Г. Костюк // Проблемы музыкальной культуры. – К.: Музична Україна, 1989. – Вып. 2. – С. 143-156.
8. Миропольська Н. Естетична логосфера школи / Н. Миропольська // Мистецтво та освіта. – 1996. – № 2. – С. 7-11.
9. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия / Е.В. Назайкинский. – М.: Музыка, 1972. – 383 с.
10. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання: навчально-методичний посібник / О.Я. Ростовський. – К.: ІЗМН, 1997. – 248 с.
11. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібник / О.П. Рудницька. – К.: АПН України, 2002. – 267 с.

Кривошея Н.Б., Медяник Е.В.

Государственное высшее учебное заведение
«Донбасский государственный педагогический университет»

МУЗЫКАЛЬНО-ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ СРЕДСТВАМИ ДЕТСКОЙ МУЗЫКИ СОВРЕМЕННЫХ УКРАИНСКИХ КОМПОЗИТОРОВ

Аннотация

Статья посвящена актуальной проблеме дошкольного образования – музыкально-эстетическому воспитанию старших дошкольников. Описаны средства эстетического воспитания в нашей стране. Определены особенности музыкально-эстетического воспитания старших дошкольников. Предложены некоторые пути совершенствования музыкально-эстетического воспитания старших дошкольников в разных видах музыкальной деятельности. Раскрыты возможности использования детской музыки украинских композиторов в процессе музыкально-эстетического развития дошкольников на музыкальных занятиях в учреждениях дошкольного образования.

Ключевые слова: старшие дошкольники, детская музыка, музыкально-эстетическое воспитание, украинские композиторы, музыкальная деятельность, музыкальные занятия, художественно-эстетический опыт.

Kryvosheia N.B., Medianyuk E.V.
State Higher Educational Establishment
«Donbas State Pedagogical University»

MUSIC AND AESTHETIC EDUCATION OF OLDER PRESCHOOLER BY CHILDREN'S MUSIC OF MODERN UKRAINIAN COMPOSERS

Summary

The article is devoted to the actual problem of preschool education – musical and aesthetic education of older preschool children. The means of aesthetic education in our country are described. The features of musical and aesthetic education of older preschool children are determined. Some ways of improving the musical-aesthetic education of older preschool children in various types of musical activity are offered. The possibilities of using children's music of Ukrainian composers in the process of musical and aesthetic development of preschoolers at musical classes in pre-school establishments are revealed.

Keywords: older preschool children, children's music, musical and aesthetic education, Ukrainian composers, musical activity, musical lessons, artistic and aesthetic experience.